Oponent: Radovan Haluzík

Oponentský posudek na bakalářskou práci Věry Novotné

Text s názvem *Povaha sociální konstrukce genderových vzorců podle Margaret Meadové* má na bakalářskou práci poměrně slušný rozsah 71 stran, rozdělených do šesti kapitol. Studentce se daří hezky ukázat, jak tato významná americká kulturní antropoložka, žákyně France Boase a hvězda své ideové generace, tehdejšímu čtenáři umožňuje na tehdejší dobu velmi netriviálně odkrýt sociálně konstruktivní povahu mnohých zdánlivě „přirozených" a neměnných rysů lidské společnosti, genderu pak zvláště.

Studentka Medové dílo pečlivě četla, velmi dobře chápe o co v textu jde, dovede to interpretovat a předat dále. V práci nejsou věcné ani logické chyby a protimluvy, je hezky a věcně psána a text logicky strukturován.

Přes tato pozitiva má však celý studentčin autorský záměr řadu nedostatků:

1) Zařazení Meadové do kontextu dobového nejen antropologického, ale i v nejširším slova smyslu ranně feministického bádání v němž její práce vznikaly. Omezit se tvrzení, že „Mead předjímala v některých aspektech otázky či způsob náhledu, který nalézáme u pozdějších autorů s pjatých s feministickým myšlením" je sice hezké, ale vzhledem k tak úzkému zaměření práce trošku vágní (str.68 práce).

   Neméně důležitý je též v nejširším slova smyslu kulturně politický kontext v němž její a)nejen antropologická, ale i b) obecně politická generace žije a tvoří. Vždyť řada věcí, které se zde rodí (kulturní relativismus, ranný feminismus, rostoucí obdiv k „exotickým kulturám" atd.), vědecky i politicky exploduje v šedesátých letech, aby v následujících dekádách významně ovlivnily tvář celé společnosti... Je to kontext, který nejen ovlivňoval Meadovou, ale především Meadová sama, coby výrazný vědecký, ale též sociálně politický fenomén ovlivňovala (provokovala i eskalovala)! Kapitoly č.2 (Stručné životopisné představení Margaret Meadové) a 3 (Antropologická pozice Medové jako kontext jejího pojetí gendervých otázek) na stranách 9 – 12 nutnost takového zasazení do kontextu sice přiznávají, ale zdaleka ji nenaplňují.

2) Field-work Meadové zahrnuje celou řadu melanéských společností.

   U takto úzce, na jednoho autora a fenomén, zaměřené práce jako je tato bakalářka, je přinejmenším zvykem zmiňovat a brát v úvahu ty autory, kteří po námi vybrané osobnosti pracovali v jeho/jejím terénu a vyslovovali se k věrohodnosti jeho/jejího popisu společnosti. V případě Meadové jde přímo o nutnost! Vždyť kritika jejího devítiměsíčního field-

worku na ostrově Samoa z nějž vzniká její ranná, ale významná, kniha *Coming of Age in Samoa* (1928) je dnes učebnicovým příkladem antropologického sporu o vypovídací schopnost sebraného materiálu. Když Derek Freeman (1983) studuje v tom samém terénu ten samý fenomén dochází ke zcela protichůdnému závěru. A není samozřejmě sám: svého času přeci proběhla antropologií celá bitva o Medovou a její odkaz, kladoucí si drzé otázky do jaké míry to co antropolog spatřuje/touží spatřovat v terénu může být/je odrazem jeho vlastních ideově podbarvených tužeb...

3) Práce se sice soustřeďuje na povahu sociální konstrukce generových vzorců podle Medové, ale chybí zde:
   a) zasazení díla Meadové a zvláště pak jeho kritika, z pozice kontextu dnešních generových, feministických i postfeministických teorií. Omezit se zde pouze na B. Friedan (*Feminine Mystique* 2002) rozhodně asi nestačí.
   b) Vítaná by byla jistě i kritika sociálního konstruktivismu jako takového vůbec – jeho interpretačních limit i chronických nemocí – z pera současných fenomenologických a *material culture* škol poslední dekády.

4) V přehledu literatury je uvedeno několik prací jejichž skutečné použití by text, již z výše uvedených důvodů, vyžadoval, které jsou však citovány buď čistě symbolicky či dokonce vůbec ne. (Jen pro příklad již zmíněný Freeman 1983, ale i Howard 1984, Janiewski and Banner 2004, Metraux 1979 atd.)

Zmíněné nedostatky nejsou jen kosmetickými vadami na kráse, které po odstranění dají plně vyniknout krásе textu. Jde zde spíše o to, že díky absenci zařazení Medové díla do výše uvedených kontextů jakoby celý text malinko ztratil své směřování, jakoby byl psaním o Medové pro samotné psaní. To je také důvod, proč přes všechna výše zmíněná pozitiva a zjevnou snahu musím navrhnout bodové hodnocení na úrovni známky dvě mínus.

V Praze dne

Radovan Haluzík